

Innspill til Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan for 2021-2030

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer. Vi organiserer over 93.000 medlemmer i alle sektorer og i hele landet. Medlemmene våre spiller en nøkkelrolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet.

NITO har tidligere foreslått en rekke tiltak for hvilke områder som er viktige for å få til et grønt skifte. Vi har pekt på viktigheten av å ta i bruk kunstig intelligens og nødvendigheten av å ha tilgang til gode data. Det må være samsvar mellom framtidens kompetansekrav og kvalifikasjonene til arbeidsstyrken. Samtidig må vi utvikle infrastruktur og teknologi som bidrar til å redusere miljøbelastning og klimagassutslipp. Trepertssamarbeidet kan brukes til å finne de gode løsningene ut av klimakrisen. Dette må vektlegges i det videre arbeidet.

Med klimaplanen ønsker regjeringen å legge til rette for å velge det klimavennlige, slik at vi skaper mer frihet og muligheter for alle. For å lykkes med å bremse klimaendringene mener NITO det er nødvendig å sikre rettferdig omstilling for de som arbeider i utsatte næringer. Det er behov for en konkret plan for hvordan vi skal omstille kompetansen i olje- og gassnæringen, blant annet for å hindre en mulig nedgang i sysselsettingen. Ansatte trenger forutsigbarhet. Selv om rettferdighet og rettferdig omstilling er noe som nevnes i mange politiske styringsdokumenter, er det få av disse som skisserer hvordan rettferdig omstilling kan skje i praksis. Dette er hensyn som må ivaretas dersom vi skal få til klare de store utslippskuttene.

Kompetansefond rettferdig omstilling

EU planlegger å opprette et eget fond som skal bidra til rettferdig omstilling i regionene som vil møte de tøffeste endringene. Norge bør gjøre det samme. Det er store regionale forskjeller i kompetansebehov. NITO anbefaler å opprette regionale kompetansefond, som forvaltes av fylkeskommunene i samarbeid med arbeidslivets parter og utdanningsinstitusjonene.

Flere land, inkludert Tyskland, Canada, Kina og USA, har også etablert omskoleringsprogrammer som skal muliggjøre glidende overganger for arbeidstakere i fossil industri til fornybarnæringer og annen industri. NITO mener det er avgjørende å etablere slike programmer også i Norge.

Kompetansefondet kan utformes på følgende måte:

- *Det nedsettes en styringsgruppe, med representasjon fra arbeidslivets parter og utdanningsinstitusjoner i regionen*
- *Styringsgruppen kartlegger regionens nåværende og framtidige kompetansebehov*
- *Med bakgrunn i kartleggingen, utvikles utdanningsprogrammer i samarbeid med universiteter og høyskoler og andre tilbydere av utdanning*

Konsekvenser som må vurderes nøye ved økt CO₂-avgift

En økning av CO₂-avgift har både fordeler og ulemper. Oljeselskapene har rygg til å bære en ensidig, men trinnvis og forutsigbar økning av CO₂-avgiften. Det kan stimulere næringen til å sette i gang ytterligere forbedringsprosjekter som kan redusere utslipp. Vår erfaring er at selskapene ikke

igangsetter ombygginger og modifikasjoner med mindre det er forretningsmessig lønnsomt. Dette er iht. lønnsomhetskrav fra eierne, inkludert staten. Økt CO₂-avgift kan være det som skal til for at det «lønner» seg å ta kostnadene med et ombyggingsprosjekt. Samtidig kan høy CO₂-avgift bli problematisk for mindre virksomheter og industri innen eksportmarkedet, spesielt prosessindustri. Markedspris har historisk trumfet klimavennlighet og mange selskaper står svakt konkurransemessig allerede i dag. En økning av avgiften vil også ramme forbrukerne. Dette er konsekvenser som må vurderes i det videre arbeidet med planen. Det er viktig at avgiften ikke anses som en straff, men som stimulans til konkrete klimatiltak.

CO₂-fangst og lagring

Karbonfangst og lagring er en viktig for å nå klimamålet. Det gir grobunn for etablering av arbeidsplasser innen prosessindustri, avfallsbehandling, forbrenningsanlegg, logistikk, energi, teknologileverandører og forskningsmiljøer.

Kommunenes arealplanlegging - nøkkelen til en klimasmart framtid

En kommunes forvaltning av arealer innenfor sin kommunegrense, påvirker i stor grad også utenfor kommunegrensene. Det er behov for vern av karbonrike arealer, slik som fjell, skog og myr. Særlig redusert omdisponering av myr vil kunne bidra til utslippsreduksjoner mot 2030. Nedbygging av myrområder er tiltak som ofte dukker opp i ulike hytteplaner i fjellområdene, men også boligområder i mer sentrale områder. Et viktig tiltak vil være endringer i plan- og bygningsloven hvor det gis strengere hjemler eller forbud mot omdisponering/nedbygging av områder som inneholder store karbonlagre, eksempelvis myr. Det er et betydelig press på arealer til hytteutbygging i fjellområdene, og et slikt forbud vil derfor ha stor betydning.

Biomasse fra skog kan brukes til å redusere fossile utslipp

Konverteringstiltak der man erstatter fossile råvarer med biomasse spiller en stor rolle, og står samlet sett for 18 prosent av det totale utslippsreduksjonspotensialet som er utredet. Mange av tiltakene baserer seg på bruk av rester og avfall fra skognæringen, blant annet for å produsere avansert biodrivstoff til bruk i veitrafikk, skipsfart og anleggsmaskiner. Videre kan biomasse benyttes til å erstatte fossile innsatsfaktorer i industri, fjernvarmeproduksjon og på byggeplasser. Selv om biomasse teknisk sett skal kunne erstatte alle fossilbaserte produkter, er biomasse en begrenset ressurs. Optimal utnyttelse av ressursen er derfor viktig, noe som også er trukket fram i Klimakur 2030.

Miljøvennlig teknologiutvikling innen maritim sektor

Selv om det satses stort på teknologiutvikling innen maritim sektor har oppdragene i stor grad tilfalt utenlandske verft. NITO mener regjeringen må ta ansvar for å tilrettelegge for flere arbeidsplasser i Norge og samtidig sikre at norske kompetansemiljøer utvikler seg videre. Vi må få en uavhengig juridisk gjennomgang med sikte på mulighet for å plassere offentlige oppdrag ved norske verft, altså en gjennomgang av handlingsrommet i offentlige anskaffelser. Det bør også nedsettes en ekspertpanel på offentlige innkjøp med kompetanse på teknologi, EØS og OECD for å utnytte handlingsrommet som vi vet finnes. Enheten kan gi råd om hvordan offentlig innkjøp kan gi aktivitet i Norge gjennom blant annet å kreve norsk språk, HMS-regler og tilstedeværelse i Norge.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær